

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЮРИДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ ПРАВА З УРАХУВАННЯМ
СУЧАСНИХ ІМПЕРАТИВІВ ЦИВІЛІЗАЦІЇ**

11 вересня – 22 жовтня 2023 року

¹²⁵⁶
1996
LIHA-PRES

¹²³³
| Львів – Торунь
Liha-Pres
2023

УДК 37.013:[378:34+001.8:34]"313"(062.552)
О-75

Організаційний комітет:

Андрій Смітюх – доктор юридичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Олена Миколенко – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Тетяна Степанова – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Олександр Миколенко – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

О-75 Особливості організації освітнього процесу в закладах вищої освіти юридичного спрямування та наукової діяльності у сфері права з урахуванням сучасних імперативів цивілізації : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 11 вересня – 22 жовтня 2023 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 108 с.

ISBN 978-966-397-329-6

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Особливості організації освітнього процесу в закладах вищої освіти юридичного спрямування та наукової діяльності у сфері права з урахуванням сучасних імперативів цивілізації» (11 вересня – 22 жовтня 2023 року).

УДК 37.013:[378:34+001.8:34]"313"(062.552)

© Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова, 2023

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2023

ISBN 978-966-397-329-6

© Українсько-польське наукове
видавництво
«Liha-Pres», 2023

На підставі викладеного вище можна зробити висновок про те, що основні підходи до процесу адаптації курсантів до навчальної діяльності під час вивчення юридичних дисциплін переважно роблять акцент на процесах та методах результативного підвищення діяльності.

Процесом адаптації курсанта-першокурсника до навчальної діяльності під час вивчення юридичних дисциплін повинна включати в себе: ознайомлення з ситуацією і типовими проблемами навчання у вищому закладі освіти; мотиваційний компонент; формування чутливості до змін в оточуючому середовищі і разом з тим позитивного мислення, щоб забезпечити змогу конструктивно сприйняти ці зміни.

Література:

1. Алексеева Т. В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у ВНЗ / Київ. нац. Університет ім.Т. Шевченка, Київ, 2004. 20 с.
2. Віцько С. Соціально-психологічна адаптація студентів-спортсменів до процесу навчання у вузі. *Молода спортивна наука України* : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Львів, 2007. Вип. 11, т. 4. С. 63–68.
3. Галус О. М. Професійна адаптація студентів до навчання у ступеневому педагогічному ВНЗ. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. Житомир, 2008. С. 46–51.

СУТНІСНО-ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ЕВОЛЮТИВНИЙ ПІДХІД

Лаврик Г. В.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри правознавства
Полтавський університет економіки і торгівлі
м. Полтава, Україна*

Адміністративне право опосередковує функціонування публічної влади в державі, тобто воно є правом публічного управління (публічного адміністрування), що передбачає визначення публічного інтересу у відповідній сфері, його легалізацію та забезпечення. З поділом державної влади на законодавчу, виконавчу і судову та запровадженням в Україні місцевого самоврядування адміністративне право, передусім, «обслуговує» нормотворчу і виконавчо-розпорядчу діяльність органів публічної влади, а також

інших суб'єктів щодо реалізації завдань і функцій, спрямованих на задоволення публічного інтересу.

Враховуючи закріплену Конституцією України роль держави у відносинах з людиною, відповідно до якої зміст і спрямованість діяльності держави визначають права і свободи людини та їх гарантії, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ч.2 ст.3), призначення адміністративного права істотно змінюється: першочерговим його призначенням стає забезпечення належного рівня захисту прав, свобод та інтересів у процесі публічного адміністрування.

Важливе значення для розуміння сучасного виміру адміністративного права, його нерозривного зв'язку із визначенням та опануванням здобувачами вищої освіти новітніх компетентностей і програмних результатів має звернення до його поступу. Відбувається ретельне дослідження тенденцій розвитку адміністративного права, переосмислюється й оновлюється його предмет в контексті положень Концепції адміністративної реформи в Україні [1], інших програмно-політичних документів, а також концепції єдиного європейського адміністративного простору, що передбачає здійснення державного управління відповідно до принципів належного урядування та стандартів Європейського Союзу. Стає зрозумілим, що до *предмета адміністративного права* входять відносини:

– не лише державного управління, а й інші управлінські відносини. Їх сукупність утворює відносини *публічного управління*;

– не лише управлінські відносини, а відносини, які виникають при здійсненні правосуддя у формі адміністративного судочинства. Це відносини відповідальності суб'єктів владних повноважень за неправомірні діяння;

– відносини за порушення встановлених правил – відносини адміністративної відповідальності;

– відносини, що виникають за ініціативою суб'єктів, які не мають владних повноважень, при їх зверненні до органів публічної адміністрації. Вони позиціонувались як відносини реординації, потім отримали назву «сервісних» відносин і, нарешті, відносин публічних або адміністративних послуг [2; 3; 4, с. 73].

На етапі узагальнення і систематизації теоретичних та емпіричних даних, застосування системного підходу [5; 6] як методу дослідження накопиченого матеріалу адміністративне право постає галуззю публічно-правового регулювання, яка забезпечує функціонування публічної адміністрації [3], під якою розуміється сукупність органів та установ, які реалізують публічну владу шляхом виконання закону, підзаконних актів та вчинення інших дій у публічних інтересах

[4, с. 74–75], зокрема спільних інтересах територіальних громад, інтересах місцевого самоврядування, загальнодержавних і місцевих інтересах (ч. 1 ст. 18, ч. 2 ст. 35, ч. 1 ст. 37 Закону України «Про місцеві державні адміністрації») тощо.

Важливим чинником формування предмета адміністративно-правового регулювання, або предмета адміністративного права стають відносини щодо виконання адміністративних зобов'язань публічної адміністрації перед суспільством, що отримали назву «відносини адміністративних зобов'язань» [7, с. 34–47], в межах яких об'єднуються чотири типи відносин. Це, зокрема, відносини: публічного управління; відносини адміністративних послуг; відносини відповідальності публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність; відносини відповідальності <суб'єктів суспільства (індивідуальних і колективних)> за порушення встановленого <публічною адміністрацією> порядку і правил (адміністративно-деліктні відносини) [Див. напр.: 3; 4, с. 76–77; 8, с. 8–24; 9, с. 42–61; 10, с. 74–75; 11, с. 23; 12, с. 14–22].

Встановлення предмета адміністративного права відбувається з урахуванням того, що норми публічного права регулюють відносини, в яких однією стороною є орган державної влади, орган місцевого самоврядування або суб'єкт делегованих повноважень, що діє з приводу і з метою реалізації публічних функцій і завдань, спрямованих на задоволення публічного інтересу, а також того, що під регулюючий вплив адміністративного права як його (публічного права) основного, найбільш об'ємного (за кількістю правових норм) елементу підпадає величезна кількість різноманітних суспільних відносин [13, с. 57, 67]. Це відносини, що виникають під час безпосередньої реалізації влади Українським народом; відносини, що виникають між приватною особою та суб'єктом публічного адміністрування, у разі, коли останній діє щодо приватної особи через використання одного чи сукупності адміністративно-правових інструментів тощо [14, с. 33–52; 15, с. 63–67].

З огляду на змістовну трансформацію предмета та його встановлення/оновлення на різних етапах еволюції адміністративно-правових відносин, адміністративне право визначається як сукупність (система) правових норм, призначених для регулювання суспільних відносини, які виникають під час забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також в процесі публічного адміністрування в усіх сферах і галузях суспільного життя.

Сутнісно-змістовне наповнення адміністративного права, поетапне встановлення його предмета перебуває на рівні вимог з набуття здобувачами вищої освіти теоретичного знання та розуміння

предметної області, здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні для формування у них низки загальних фундаментальних компетентностей, а також спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, та досягнення ними відповідних навчальних результатів.

Література:

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98, редакція від 28 травня 2006 року. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21. Ст. 943.

2. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року № 90-р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 7. Ст. 376.

3. Коломоєць Т. О., Колпаков В. К. Вступ до навчального курсу «адміністративне право України»: текст лекцій. Київ: Ін Юре, 2014. 240 с. URL: <https://lawbook.online/administrativnoe-pravo-ukrainyi/metapredmet-distiplini-65180.html>

4. Коломоєць Т. О., Колпаков В. К. Сучасна парадигма адміністративного права. *Право України*. 2017. № 5. С. 71–79.

5. Біла-Тіунова Л., Ківалов С. Системність адміністративно-правового мислення в умовах трансформацій (методологічні розсуди). Частина 1. URL: exinform.com.ua/dumka-eksperta/systemnist-administratyvno-pravovogo-myslennya-v-umovah-transformatsij-metodologichni-rozsudy/

6. Біла-Тіунова Л., Ківалов С. Системність адміністративно-правового мислення в умовах трансформацій (методологічні розсуди). Частина 2. URL: exinform.com.ua/dumka-eksperta/systemnist-administratyvno-pravovogo-myslennya-v-umovah-transformatsij-metodologichni-rozsudy/

7. Коломоєць Т., Колпаков В. Доктрина адміністративного права vs постмодерн: від «сервісної» галузі до права юридичних смислів. *Право України*. 2022. № 2. С.34-51.

8. Колпаков В. К. Предмет адміністративного права: поняття, структура і система адміністративно-правових відносин. *Питання адміністративного права*. Кн. 2 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. Харків: ООО «Оберіг», 2018. С. 8–24.

9. Курс адміністративного права України: підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид. допов. Київ: Юрінком інтер, 2018. 904 с.

10. Колпаков В. К. Парадигма «поняття адміністративного права»: зміст і новели в системі універсалій. *Питання адміністративного права*. Кн. 3/ [від. за вип. Н. Б. Писаренко]. Харків : Право. 2019. С. 49–75.

11. Коломоєць Т., Колпаков В. Доктрина та предмет: сутність і зміст сучасного адміністративного права. *Право України*. 2021. № 10. С. 12–27.

12. Адміністративне право України: підручник / В. В. Середа, О. Л. Хитра, Ю. С. Назар, Д. І. Йосифович, Я. М. Когут та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 608 с.

13. Загальне адміністративне право : підручник / [Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухтецька А. А. та інші]; за заг. ред. І. С. Гриценка. Київ : Юрінком інтер, 2017. 568 с.

14. Мельник Р. С. Новий погляд на «вічну» проблему: предмет адміністративного права. *Питання адміністративного права*. Кн. 2 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. Харків : ООО «Оберіг», 2018. С. 33–52.

15. Загальне адміністративне право України / Бевзенко М. В. та ін. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 688 с.

ЕТИЧНА ПОВЕДІНКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЯК ОСНОВА ЙОГО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Назаренко О. А.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри теорії держави та права
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

На сьогоднішній день в Україні активно розвиваються тенденції, які спрямовані на удосконалення якості вищої освіти та наближення її до міжнародних стандартів. Так, зокрема особи, які бажають отримати вищу юридичну освіту прагнуть реалізувати себе як фахівці у сфері права та сприяти своєю роботою покращенню функціонування всієї політичної системи суспільства. Важливо зазначити, що перш ніж правозахисники вийдуть працювати на практику, а саме розпочнуть свою кар'єру в органах державної влади, зокрема в правоохоронних органах, судах або ж будуть реалізовувати себе як адвокати та юрисконсульти, вони повинні отримати вищу юридичну освіту.